

İnternet ve Ađ Toplumunu

Editör: Dr. Esra KELEŞ

Geliştirilmiş

---

3. Baskı

Editör: Dr. Esra KELEŞ

İNTERNET VE AĞ TOPLUMU

ISBN 978-605-241-436-1

DOI 10.14527/9786052414361

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© 2020, PEGEM AKADEMİ

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. A.Ş.'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayınev**idir. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

I. Baskı: Eylül 2018, Ankara

Geliştirilmiş 3. Baskı: Kasım 2020, Ankara

Yayın-Proje: Özge Yüksek

Dizgi-Grafik Tasarım: Müge Çetin

Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Ay-bay Kırtasiye İnşaat Gıda Pazarlama ve Ticaret Ltd. Şti.

Çetin Emeç Bulvarı 1314. Cadde No: 37A-B Çankaya/ANKARA

Tel: (0312) 472 58 55

Yayıncı Sertifika No: 36306

Matbaa Sertifika No: 46661

İletişim

Karanfil 2 Sokak No: 45 Kızılay/ANKARA

Yayınevi: 0312 430 67 50 - 430 67 51

Dağıtım: 0312 434 54 24 - 434 54 08

Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60

İnternet: www.pegem.net

E-ileti: pegem@pegem.net

WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

ÖN SÖZ

Günümüzde internet zaman kazandırıcı, kolaylaştırıcı ve öğretici rolüyle hayatımızın her anında yanımızda. Sosyal ağlar, birçok insan için günlük yaşantının vazgeçilmez bir parçası haline geldi. Devlet kurumlarındaki yazışmalar, bankacılık işlemleri, hastane randevuları ya da tedavi süreçleri; e-posta hesabı olmayan bireyleri bile bu ağın bir parçası haline getiriyor. Bu denli yaygınlaşan internetin yaşamımıza sağlayabileceği katkılar ve olumsuz etkileri, bu olumsuzlukların nasıl giderilebileceği konularında bilgi sahibi olunması gerektirmekte. Ancak bu şekilde son yüzyıldaki teknolojik gelişmeleri anlamak ve yaşam kalitemizi artırmak mümkün olabilir.

Bu kitap ile internetin geçmişten günümüze kadar olan yolculuğuna, dünya ve Türkiye perspektifinde ışık tutulmaya çalışılmıştır. Dijital vatandaşlığın bileşenleri ele alınmış, internet kullanımının çocuklar üzerindeki etkileri farklı boyutlarda irdelenmiştir. Çocukların bilinçli birer internet kullanıcısı olmaları için aile, okul, öğretmen ve devlete düşen sorumluluklar ifade edilmiştir. Dünyada ve ülkemizde sosyal medya kullanımı farklı değişkenler açısından analiz edilerek, popüler sosyal medya servisleri hakkında bilgiler verilmiştir. Kitapta ayrıca bilişim etiği ve güvenli internet kullanımına dikkat çekilerek bireylerin karşı karşıya gelebilecekleri bilişim riskleri ve bunlara yönelik tedbirler hakkında aydınlatıcı bilgiler sunulmuştur. Özellikle çocuk ve ergenlerde internet bağımlılığının yaygın olması nedeniyle bu iki risk grubu açısından; bağımlılığa neden olabilecek değişkenler, psikolojik faktörler ve tedavi sürecinde yapılması gerekenler açıklanmıştır. Bu süreçte ailelerin ve eğitimcilerin dikkat etmesi gereken hususlar belirtilmiştir. Kitapta ayrıca hayat boyu öğrenme kavramı, internetin sağladığı olanaklar ile birlikte ele alınmıştır. İnternetin özel gereksinimli bireylere sağlayabileceği faydalar; sosyal etkileşim ve destek, öğrenme ve istihdam açısından ayrıntılı bir biçimde siz okuyuculara sunulmuştur. Son olarak kitapta, artık sıkça duymaya başladığımız nesnelerin interneti kavramı ve yaşamımıza ne gibi etkilerinin olabileceği hakkında bilgiler verilmiştir. İnternetin yakın ve uzak gelecekte insanlara neler getirebileceğine ilişkin çeşitli öngörüler de kitap içerisinde yer almaktadır.

Kitabı hazırlama fikri ilk ortaya çıktığı andan itibaren hedefimiz, tüm internet kullanıcıları için gerekli bilimsel bilgileri sunmak ve toplumun tüm bireylerini bilinçlendirmek olmuştur. Kitabın bu amaca hizmet etmesini ve siz değerli okuyucular için faydalı olmasını umut ediyorum. Son olarak bu kitabı, Türkiye’de internetin doğuşu ve gelişimine katkı sağlayan ve aramızdan ayrılan bilim insanlarına ithaf etmek istiyorum. Onların ileri görüşlülüğü ve özverili çalışmaları ile bugünkü internet teknolojisine ulaşmamız sağlanmıştır. Hepsini saygı ile anıyoruz.

Bu kitap uzun zaman ve emek harcanarak hazırlandı. Sürece katkı sağlayan değerli yazarlar arkadaşlarıma, sabırla gerçekleştirdikleri titiz çalışmalarından ötürü teşekkür ederim. Kitabın bilime ve geleceğe dair yeni ufuklar açması dileğiyle...

Editör

Dr. Esra KELEŞ

Trabzon, 2018

ÜÇÜNCÜ BASKIYA ÖN SÖZ

İnsanlık tarihi boyunca zaman zaman yaşanan pandemi süreçlerinden birine hep birlikte şahitlik ediyor ve farklı bir dönemden geçiyoruz. Bu durumun bir sonucu olarak, internetin yaşamımızdaki yerinin ve öneminin artık daha çok farkındayız. Formal eğitim sürecini internet teknolojileri vasıtasıyla uzaktan gerçekleştirmeye, yakınlarımızla uzaktan iletişim kurmaya ve işlerimizi mümkün olduğunca evden yürütmeye çalışıyoruz. Yaşam koşullarımızdaki sınırlılıkları internet sayesinde aşmaya çalıştığımız bu süreç, belki de yıllar sonra internet teknolojilerinin altın çağı olarak değerlendirilecektir. Evde kalmak durumunda olduğumuz bu zaman dilimi içinde iyi bir internet bağlantısı, bizi yaşama bağlayan en önemli unsurlardan biri haline gelmiş durumda. Yaşam koşullarını iyileştirmek adına internet teknolojilerinin verimli bir biçimde kullanılması daha da önem kazanmıştır.

İlk basımda dokuz bölüm olarak yayınlanan bu kitapta; geçmişten günümüze Dünya’da ve Türkiye’de internetin gelişimi, dijital vatandaşlık kavramı ve boyutları, çocukların internet kullanımında dikkat edilmesi gereken hususlar, popüler sosyal medya servisleri, bilişim etiği ve güvenli internet kullanımı, çocuk ve ergenlerde internet bağımlılığı, hayat boyu öğrenme sürecinde internetin yeri, özel gereksinimli bireylerin interneti etkin kullanımı ve nesnelerin interneti konuları ayrıntılı bir biçimde ele alınmıştır. Bu basımda, bahsi geçen bölümlere ek olarak, dört yeni bölüm ile içeriği zenginleştirmeye ve kitabın niteliğini daha da artırmaya çalıştık. Bu bağlamda özellikle Covid-19 pandemi sürecinde gerekliliği ön plana çıkmış olan çevrimiçi psikolojik danışma, internet ve sanat, bulut bilişim ve turizmde internet bölümleri kitaba eklenmiştir. İnternetin yaşamımızın her alanına etkin bir biçimde nüfuz etmesi ve ağ toplumu olarak beklentilerimizin çeşitlenmesi ve artması, internetin verimli bir biçimde kullanılması yönünde bir ihtiyacın oluşmasına neden olmaktadır. Kitap ile bu ihtiyaca bir nebze de olsa yanıt vermek amaçlanmaktadır.

Titiz bir biçimde ve sabırla kitaba katkı sağlayan değerli yazarlarımıza emeklerinden ötürü teşekkür ederim. ‘İnternet ve Ağ Toplumu’ kitabının, siz değerli okuyucularımızın öğrenme sürecine katkı sağlamasını dileriz.

Türkiye’de internetin doğuşu ve gelişimine katkı sağlayan ve aramızdan ayrılan bilim insanlarına saygılarımızla...

Editör

Dr. Esra KELEŞ

ORCID No: 0000-0002-8924-1657

Trabzon, 2020

Bölümler ve Yazarları

Editör: Dr. Esra KELEŞ

1. BÖLÜM: İNTERNETİN GELİŞİMİ: DÜNÜ, BUGÜNÜ VE YARINI

Dr. Semra FİŞ ERÜMİT, *Karadeniz Teknik Üniversitesi*

ORCID No: 0000-0002-7161-8903

Dr. Esra KELEŞ, *Trabzon Üniversitesi*

ORCID No: 0000-0002-8924-1657

2. BÖLÜM: YAŞAMDAKİ İNTERNET

Dr. Mustafa Serkan ABDÜSSELAM, *Giresun Üniversitesi*

ORCID No: 0000-0002-3253-7932

Dr. Zeynep TATLI, *Trabzon Üniversitesi*

ORCID No: 0000-0001-9503-3048

3. BÖLÜM: İNTERNET VE ÇOCUK

Dr. Sakine ÖNGÖZ, *Trabzon Üniversitesi*

ORCID No: 0000-0003-2232-7031

4. BÖLÜM: KÜRESELLEŞEN DÜNYADA SOSYAL MEDYA SERVİSLERİ

Dr. Mehmet KOKOÇ, *Trabzon Üniversitesi*

ORCID No: 0000-0002-1347-8033

5. BÖLÜM: BİLİŞİM ETİĞİ VE GÜVENLİ İNTERNET KULLANIMI

Dr. Ali Kürşat ERÜMİT, *Trabzon Üniversitesi*

ORCID No: 0000-0003-4910-4989

6. BÖLÜM: ÇOCUK VE ERGENLERDE İNTERNET BAĞIMLILIĞI

Dr. Alper ŞİMŞEK, *Trabzon Üniversitesi*

ORCID No: 0000-0001-5793-6334

Dr. Fatih KOCA, *Trabzon Üniversitesi*

ORCID No: 0000-0002-3754-7283

7. BÖLÜM: ÇEVİRİMİÇİ PSİKOLOJİK DANIŞMA

Dr. Cansu TOSUN, *Trabzon Üniversitesi*

ORCID No: 0000-0003-3622-982X

Dr. Hikmet YAZICI, *Trabzon Üniversitesi*

ORCID No: 0000-0002-0250-1453

8. BÖLÜM: HAYAT BOYU ÖĞRENME

Dr. Muhammet BERİGEL, *Karadeniz Teknik Üniversitesi*

ORCID No: 0000-0001-5682-8956

Dr. Ayça ÇEBİ, *Trabzon Üniversitesi*

ORCID No: 0000-0002-5457-5956

9. BÖLÜM: İNTERNET VE SANAT

Dr. Seda LİMAN TURAN, *Trabzon Üniversitesi*

ORCID No: 0000-0001-6920-6558

Dr. Zühal DİNÇ ALTUN, *Trabzon Üniversitesi*

ORCID No: 0000-0002-3122-5160

10. BÖLÜM: İNTERNET VE ÖZEL GEREKSİNİMLİ BİREYLER

Dr. Yasemin KARAL, *Trabzon Üniversitesi*

ORCID No: 0000-0003-4744-4541

11. BÖLÜM: SANAL ALTYAPI HİZMETLERİ: BULUT BİLİŞİM

Dr. Ebru TURAN GÜNTEPE, *Giresun Üniversitesi*

ORCID No: 0000-0002-4858-2180

12. BÖLÜM: NESNELERİN İNTERNETİ

Dr. Ekrem BAHÇEKAPILI, *Karadeniz Teknik Üniversitesi*

ORCID No: 0000-0002-7538-1712

13. BÖLÜM: TURİZMDE İNTERNET

Dr. Melih TİMUÇİN, *Milli Eğitim Bakanlığı*

ORCID No: 0000-0001-7281-6365

İÇİNDEKİLER

Ön Söz.....	iii
Üçüncü Baskıya Ön Söz	v
Bölümler ve Yazarları.....	vii

1. BÖLÜM İNTERNETİN GELİŞİMİ: DÜNÜ, BUGÜNÜ VE YARINI

1. Giriş.....	2
2. Bilgi Toplumundan Ağ Toplumuna Geçiş	2
3. Dünden Bugüne İnternet	5
3.1. İnternet Nedir?	6
3.2. İnternetin Doğuşu ve Gelişimi.....	7
3.3. İnternette Kullanıcı Etkileşimi	12
3.3.1. Web 1.0.....	14
3.3.2. Web 2.0	14
3.3.3. Web 3.0/Semantik Web/Anlamsal Web.....	15
3.3.4. Web 4.0/WebOS.....	17
3.4. Türkiye’de İnternetin Başlangıcı ve Gelişimi	18
4. Bugünün ve Geleceğin İnterneti.....	24
5. Sonuç.....	28
Kaynakça.....	29

2. BÖLÜM YAŞAMDAKİ İNTERNET

1. Giriş.....	35
2. Dijital Vatandaşlık.....	37
2.1. Dijital Okuryazarlık.....	38
2.2. Dijital Ticaret	40
2.3. Dijital Etik.....	41
2.4. Dijital Erişim	42
2.5. Dijital Hukuk.....	42
2.6. Dijital İletişim.....	43
2.7. Dijital Sağlık	43

2.8. Dijital Güvenlik.....	44
2.9. Dijital Hak ve Sorumluluklar	45
3. Kişisel Gelişim İçin Öneriler.....	46
4. Ülkemizde İnternet Kullanımı.....	47
5. E-Devlet.....	49
6. Sonuç	50
Kaynakça	52

3. BÖLÜM İNTERNET VE ÇOCUK

1. Giriş.....	55
2. Çocukların İnternete Erişimi ve İnterneti Kullanım Amaçları.....	57
3. Çocuklar İçin Faydalı Bir Araç Olarak İnternet.....	59
3.1. Araştırma Amaçlı Kullanım	60
3.2. Eğitim Amaçlı Kullanım	62
3.3. İletişim ve Etkileşim Amaçlı Kullanım	64
3.4. Oyun ve Eğlence Amaçlı Kullanım.....	64
3.5. Çoklu Ortam Üretmek Amacıyla Kullanım	66
4. İnternetin Çocuklar Üzerindeki Olumsuz Etkileri	67
4.1. İnternetin Fiziksel Gelişim Üzerindeki Olumsuz Etkileri.....	68
4.2. İnternetin Bilişsel Gelişim Üzerindeki Olumsuz Etkileri	69
4.3. İnternetin Psikososyal Gelişim Üzerindeki Olumsuz Etkileri	71
5. Çocuğun Bilinçli İnternet Kullanıcısı Olması Sürecindeki Roller ve Sorumluluklar	71
5.1. Ailenin Rolü ve Sorumlulukları.....	72
5.2. Okul ve Öğretmenlere Düşen Görevler	76
5.3. Akranların Etkisi.....	78
5.4. Yasal Düzenlemeler.....	79
6. Sonuç	81
Kaynakça	82

4. BÖLÜM KÜRESELLEŞEN DÜNYADA SOSYAL MEDYA SERVİSLERİ

1. Giriş.....	92
2. Sosyal Medya Nedir?.....	93
2.1. Sosyal Medya Kavramı.....	93
2.2. Sosyal Medya ve Sosyal Ağlar.....	98
2.3. Sosyal Medya Servisleri Türleri.....	101
3. Sosyal Medya Servislerinin Kullanımına İlişkin Veriler.....	103
3.1. Dünyada Sosyal Medya Servislerinin Kullanımı.....	103
3.2. Türkiye’de Sosyal Medya Servislerinin Kullanımı.....	105
4. Popüler Sosyal Medya Servisleri.....	108
4.1. Facebook.....	108
4.2. Youtube.....	109
4.3. Twitter.....	110
4.4. Instagram.....	112
4.5. LinkedIn.....	112
4.6. VKontakte.....	113
4.7. Qzone (QQ).....	113
5. Sosyal Medya Servislerinin Eğitsel Kullanımı.....	116
6. Sosyal Medya Servislerinin Olası Olumsuz Etkileri.....	118
7. Sonuç.....	122
Kaynakça.....	123

5. BÖLÜM BİLİŞİM ETİĞİ VE GÜVENLİ İNTERNET KULLANIMI

1. Giriş.....	128
2. Bilişim Etiği: Oluşumu, Tarihi ve İlkeleri.....	128
2.1. Bilişim Etiği Sorunları.....	131
2.2. Etik Sorunlarının Çözümü.....	134
3. Güvenli İnternet Kullanımı.....	136
4. Bilişim Riskleri.....	136
4.1. Kişisel Bilgi Güvenliğine Yönelik Riskler.....	139
4.2. Teknolojiyle İlgili Riskler.....	140
4.3. Çevrimiçi Temas Riskleri.....	141

4.4. Ticari Riskler	143
5. Güvenli İnternet Kullanımı İçin Alınabilecek Önlemler ve Öneriler	144
6. Bilişim Araçları Yoluyla İşlenen Suçların Yapısı	148
7. Türkiye’de Bilişim Suçlarına Yönelik Yasal Düzenlemeler ve Örnek Davalar	148
8. Sonuç.....	152
Kaynakça.....	153

6. BÖLÜM ÇOCUK VE ERGENLERDE İNTERNET BAĞIMLILIĞI

1. Giriş.....	158
2. İnternet Bağımlılığı Nedir?	159
3. Çocuk ve Ergenlerde İnternet Bağımlılığı ve Risk Faktörleri.....	162
3.1. İnternet Ortamında Geçirilen Zaman.....	163
3.2. Cinsiyet.....	164
3.3. Sosyal Destek.....	164
3.4. Motivasyon Unsurları.....	165
4. İnternet Bağımlılığı ile İlişkili Psikolojik Faktörler	166
5. İnternet Bağımlılığının Tedavisinde İzlenen Yaklaşımlar	169
6. Sonuç.....	172
Kaynakça.....	173

7. BÖLÜM ÇEVİRİMİÇİ PSİKOLOJİK DANIŞMA

1. Giriş	180
2. Çevrimiçi Psikolojik Danışmada Kullanılan Farklı Uygulamalar	181
2.1. Video konferans	181
2.2. E-posta ve Yazışma	181
2.3. Destek Grupları.....	182
2.4. Blog ve Web Siteleri	182
2.5. Avatar Kullanımı	182
3. Çevrimiçi Psikolojik Danışmanın Avantajları ve Dezavantajları.....	183
4. Çevrimiçi Psikolojik Danışmanın Etkililiği.....	185
5. Çevrimiçi Psikolojik Danışmada Etik Kurallar ve Standartlar	186
6. Çevrimiçi Psikolojik Danışmada Güvenlik ve Yasal Konular	188
7. Olağandışı Durumlarda Çevrimiçi Psikolojik Danışma.....	190

8. Çevrimiçi Kariyer Danışmanlığı ve Rehberliği	191
9. Türkiye'deki Uygulamalar	193
10. Sonuç	194
Kaynakça	196

8. BÖLÜM HAYAT BOYU ÖĞRENME

1. Giriş.....	201
2. Hayat Boyu Öğrenme Nedir?.....	202
3. Hayat Boyu Öğrenmenin Tarihçesi.....	203
4. Hayat Boyu Öğrenme Kültürünün Oluşması	205
5. Hayat Boyu Öğrenmenin Bireye ve Topluma Sağladığı Avantajlar	206
5.1. Hayat Boyu Öğrenmenin Bireye Sağladığı Avantajlar	206
5.2. Hayat Boyu Öğrenmenin Topluma Sağladığı Avantajlar	207
6. Hayat Boyu Öğrenme Fırsatları.....	208
7. Sonuç.....	211
Kaynakça.....	212

9. BÖLÜM İNTERNET VE SANAT

1. Giriş.....	216
2. Sanat Nedir?	217
3. Bilgisayar ve Sanat.....	217
3.1. Dijital Sanat.....	219
4. İnternet Sanatı.....	219
4.1. İntermedya/Multimedya Sanatı	223
4.2. İnteraktif Sanat	224
4.3. Yeni Medya Sanatı.....	224
5. İnternet Sanatının Özellikleri	224
6. İnternet Sanatının Sorunları.....	226
Sonuç.....	228
Kaynakça.....	230

10. BÖLÜM İNTERNET VE ÖZEL GEREKSİNİMLİ BİREYLER

1. Giriş	233
1.1. Özel Gereksinimli Bireyler	234
1.2. Yardımcı Teknolojiler	236
1.3. Evrensel Tasarım	237
2. Erişilebilirlik	239
3. Özel Gereksinimli Bireylerin İnternet Kullanımı	242
3.1. Sosyal Etkileşim ve Destek İçin İnternet Kullanımı	242
3.2. Öğrenme İçin İnternet Kullanımı	245
3.3. İstihdam İçin İnternet Kullanımı	248
4. Sonuç	251
Kaynakça	252

11. BÖLÜM SANAL ALTYAPI HİZMETLERİ: BULUT BİLİŞİM

1. Giriş	259
2. Bulut Bilişim	261
2.1. Bulut Bilişim Servis Modelleri	262
2.2. Bulut Bilişim Dağıtım Modelleri	264
3. Bulut Bilişimin Özellikleri	266
4. Bulut Bilişimin Avantaj ve Dezavantajları	268
4.1. Bulut Bilişimin Avantajları	268
4.2. Bulut Bilişimin Dezavantajları	269
5. Bulut Bilişim Hizmetleri	270
6. Bulut Bilişim Hizmetlerinde Güvenlik ve Hukuksal Düzenlemeler	271
7. Dünyada ve Türkiye'de Bulut Bilişim	273
7.1. Dünyada Bulut Bilişim	273
7.2. Türkiye'de Bulut Bilişim	275
8. Sonuç	276
Kaynakça	278

12. BÖLÜM NESNELERİN İNTERNETİ

1. Giriş.....	283
2. Nesnelerin İnterneti'nin Tanımı ve Tarihi.....	284
3. Nesnelerin İnterneti'nin Temel Bileşenleri	285
3.1. Nesneler (Things).....	286
3.2. Bağlantı.....	286
3.3. İnsan ve Süreçler	288
4. Nesnelerin İnterneti Konusundaki Tartışmalar	288
4.1. Veri Yönetimi ve Verinin İşlenmesi.....	288
4.2. Gizlilik ve Güvenlik	289
4.3. Kaos Senaryoları	290
5. Uygulama Örnekleri	290
5.1. Çevre.....	290
5.2. Tarım ve Hayvancılık.....	292
5.3. Enerji	292
5.4. Güvenlik.....	293
5.5. Sağlık.....	294
5.6. Ulaşım.....	294
5.7. Eğitim	295
6. Sonuç.....	296
Kaynakça.....	297

13. BÖLÜM TURİZMDE İNTERNET

1. Giriş.....	300
2. Turizmde İnternet Teknolojilerinin Kullanımı	303
2.1. E-Turizm ve Akıllı Turizm.....	303
2.2. Turizmde Sanal Gerçeklik ve Arttırılmış Gerçeklik Uygulamaları.....	305
2.3. Turizmde Nesnelerin İnterneti Uygulamaları.....	307
2.4. Akıllı Şehirler.....	309
3. Yolculukta İnternet Teknolojilerinin Kullanımı.....	311
3.1. Sosyal Medya	312
3.2. Seyahat Planlama	313

3.3. Konaklama	314
3.4. Ulaşım.....	316
3.5. Yabancı Dil.....	320
3.6. Diğer Turizm Uygulamaları	323
3.7. Yurtdışında İnternet Erişimi.....	324
4. Turizmde İnternet Teknolojileri: Dezavantajlar ve Tehditler	325
5. Sonuç	327
Kaynakça	329
Sözlük	333
Kısaltmalar	336
Yazarlar Hakkında	339